

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION YONDASHUV

Nodirova Gulasal Faxriddinovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

gulasalnodirova9@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332558>

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llashning ilmiy-nazariy asoslari hamda amaliy samaradorligi yoritilgan. Ta'lim sifatini oshirishda ilg'or pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanishning ahamiyati tahlil qilingan. O'tkazilgan kuzatish va tajribalar natijalariga ko'ra, innovatsion metodlardan foydalanilgan sinflarda o'quvchilarning bilim darajasi va darsga bo'lgan qiziqishi an'anaviy usullarga nisbatan sezilarli darajada yuqori ekani aniqlangan. Shuningdek, innovatsion yondashuvlarning o'quvchilar tafakkurini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni alohida ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, innovatsion yondashuv, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, ta'lim samaradorligi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Abstract

This article explores the theoretical foundations and practical effectiveness of applying innovative approaches in primary education. The significance of utilizing advanced pedagogical technologies, interactive methods, and information and communication tools in improving the quality of education is analyzed. According to the results of observations and experiments, the use of innovative methods in classrooms has demonstrated a significant increase in students' academic performance and interest in learning compared to traditional methods. Furthermore, the role of innovative approaches in fostering students' critical thinking, independent learning, and creative skills has been emphasized.

Keywords: primary education, innovative approach, pedagogical technologies, interactive methods, educational effectiveness, information and communication technologies.

Аннотация

В данной статье рассматриваются теоретические основы и практическая эффективность применения инновационных подходов в начальном образовании. Проанализировано значение использования современных педагогических технологий, интерактивных методов и информационно-коммуникационных средств для повышения качества образования. Результаты наблюдений и экспериментов показали, что применение инновационных методов в учебном процессе значительно повышает уровень знаний и интерес учащихся к учебе по сравнению с традиционными методами. Кроме того, подчеркнута роль инновационных подходов в развитии критического мышления, самостоятельности и творческих навыков учащихся.

Ключевые слова: начальное образование, инновационный подход, педагогические технологии, интерактивные методы, эффективность обучения, информационно-коммуникационные технологии.

Zamonaviy jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi ta'lim tizimiga yangi talablarni qo'ymoqda. Xususan, boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarda bilim, ko'nikma va malakalarning dastlabki poydevorini shakllantirish, ularning intellektual salohiyatini rivojlantirish hamda ijodiy faoliyatga yo'naltirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish pedagogik samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi [1]. Innovatsion yondashuv – bu pedagogik faoliyatda ilg'or metodlar, zamonaviy texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari hamda interfaol metodlarni qo'llash orqali ta'lim jarayonini takomillashtirishga qaratilgan tizimli faoliyatdir [2]. Boshlang'ich ta'limda ushbu yondashuvlarning qo'llanilishi o'quvchilar tafakkurini rivojlantirish, bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga rag'bat uyg'otish, shuningdek, ularni zamonaviy jamiyat sharoitlariga moslashishga tayyorlash imkonini beradi. Shu bois, boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlarni tadqiq qilish, ularning metodologik asoslarini aniqlash va amaliyotga tatbiq etish ilmiy hamda amaliy jihatdan dolzarb masala sanaladi.

Adabiyotlar tahlili. So'nggi yillarda boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati ko'plab mahalliy va xorijiy tadqiqotlarda ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Jumladan, J. Dyuning "tajribaga asoslangan ta'lim" g'oyalari o'quvchini faol ishtirokchi sifatida shakllantirish zarurligini ta'kidlagan [3], V. Vygotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasi o'quvchi qobiliyatlarini rivojlantirishda metodik yangiliklar muhimligini ko'rsatadi [4]. O'zbekistonlik olimlardan A. Abduqodirov va R. Safarova boshlang'ich ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kompetensiyaviy yondashuvning o'quvchilar mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi o'rnini alohida ta'kidlab o'tganlar [5]. Adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, innovatsion yondashuvlarning asosiy vazifasi — ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarni ijodiy va mustaqil fikrlashga yo'naltirish hamda bilimlarni amaliyot bilan uzviy bog'lashdan iboratdir.

Metodologiya. Tadqiqotning metodologik asosini zamonaviy pedagogikaning shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy va innovatsion-pedagogik yondashuvlari tashkil etadi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, har bir o'quvchining qiziqishi va imkoniyatlariga mos sharoit yaratishni nazarda tutadi. Kompetensiyaviy yondashuv esa bilimlarning amaliyotga tatbiq etilishi, o'quvchining turli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila olish qobiliyatini rivojlantirishga qaratiladi. Innovatsion-pedagogik yondashuv esa o'qitishda zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanishni taqozo etadi [2]. Tadqiqotda nazariy va amaliy metodlardan kompleks foydalanildi. Avvalo, nazariy tahlil orqali mavjud ilmiy adabiyotlar, davlat ta'lim standartlari va metodik tavsiyalar o'rganildi. Kuzatish usuli yordamida boshlang'ich ta'lim darslarida innovatsion yondashuvlarning qo'llanilish darajasi aniqlanib, real ta'limiy jarayon tahlil qilindi. Eksperiment metodidan foydalanib, innovatsion metodlarning o'quvchilarning bilim darajasi, darsga qiziqishi va faol ishtirokiga ta'siri baholandi. So'rovnomalar va suhbatlar orqali esa o'qituvchi va o'quvchilarning tajribasi hamda fikrlari o'rganildi. Yakunda natijalar statistik usullar yordamida tahlil qilinib, ilmiy asoslangan xulosalarga kelindi [6].

Muhokama va natija. Olib borilgan tadqiqot va tahlillar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish o'quvchilarning ta'limiy faoliyatiga

ijobiy ta'sir ko'rsatadi. An'anaviy usullarga nisbatan innovatsion metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faolroq ishtirok etishga undaydi, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash imkonini kengaytiradi. Eksperiment natijalariga ko'ra, innovatsion metodlar asosida ta'lim olgan o'quvchilarda bilim darajasi 15%, darsga qiziqish 25% va o'quvchi faolligi 20% yuqori bo'lgani aniqlandi (jadval-1).

Boshlang'ich ta'limda innovatsion va an'anaviy yondashuv samaradorligi
 Jadval-1.

Ko'rsatkichlar	Innovatsion yondashuv (%)	An'anaviy yondashuv (%)	Farq (%)
Bilim darajasi	85	70	+15
Darsga qiziqish	90	65	+25
O'quvchi faolligi	88	68	+20

Natijalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion yondashuvlarning qo'llanilishi nafaqat o'quvchilarning bilim olish samaradorligini, balki ularning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va motivatsiyasini ham sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, ularning muvaffaqiyatli joriy etilishi bevosita o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish malakasi va ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasi bilan chambarchas bog'liqdir [5].

Xulosa va takliflar. Yuqoridagi natijalar asosida aytish mumkinki, boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlarning keng qo'llanilishi o'quvchilarning bilim darajasini oshirish, ularni ijodkorlikka yo'naltirish va zamonaviy jamiyat talablariga moslashtirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, ta'lim jarayonida innovatsion metodlarni keng joriy etish uchun, birinchidan, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini oshirish, ikkinchidan, ularni interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishga tayyorlash, uchinchidan, ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va zamonaviy metodik resurslar bilan ta'minlash zarurdir. Innovatsion yondashuvlarning izchil integratsiyasi o'quvchilarni mustaqil fikrlovchi, ijodiy salohiyatga ega va zamonaviy jamiyat sharoitlariga moslashuvchan shaxs sifatida shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi [6].

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. To'xtaxodjayeveva, M. (2021). Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati. Toshkent: TDPU nashriyoti.
2. Karimov, A. (2020). Pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Dewey, J. (1938). Experience and Education. New York: Macmillan.
4. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
5. Abduqodirov, A., & Safarova, R. (2019). Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining qo'llanilishi. Pedagogika jurnali, №3, 45–52.

6. Xudoyberdiyeva, D. (2022). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatida innovatsion metodlardan foydalanish samaradorligi. Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, 112-118.